

30.1.2015

MEDDELANDE TILL LEDAMÖTERNA

Ärende: Framställning nr 2554/2013, ingiven av Inaki Albin Díaz, spansk medborgare, om tillgång till järnvägstjänster i Spanien för personer med funktionsnedsättning

1. Sammanfattning av framställningen

Framställaren klagar över ett antal svårigheter beträffande tillgång till järnvägstjänster i Spanien för personer med funktionsnedsättning. Enligt framställaren har det spanska järnvägsbolaget Renfe ingen ändamålsenlig rörlighetspolicy för personer med funktionsnedsättning, särskilt i fråga om installation av särskilda lyftplattformar som ger tillträde till tågagnarna. Framställaren anser att detta inte stämmer överens med kommissionens meddelande av den 15 november 2010 *EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU* (COM(2010)0636).

2. Tillåtlighet

Framställningen förklarades tillätlig den 24 oktober 2014. Kommissionen har uppmanats att lämna upplysningar (artikel 216.6 i arbetsordningen).

3. Kommissionens svar, mottaget den 30 januari 2015.

Allmänt

En stor del av framställningen består av allmänna observationer och synpunkter på mänskliga rättigheter, jämlikhet och diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Enligt framställaren förnekar det spanska dominerande järnvägsföretaget Renfe att det finns en standard, en lag eller någon som helst skyldighet att göra tågen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Han bifogar en tidningsartikel som tar upp järnvägslinjen Irún–Brinkola, där Renfe inte har installerat lyftplattformar/plattformslifytar. Det finns inget datum

och framställaren lämnar inga ytterligare detaljer eller uppgifter.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Europeiska kommissionen mår helhjärtat om att skydda och främja grundläggande rättigheter och förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning i Europa. I januari 2011 anslöt sig EU till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (nedan kallad *konventionen*), som därmed blev en del av EU:s rättsordning. EU är bundet att följa konventionen så långt dess befogenheter sträcker sig.

Att göra den fysiska miljön, samt färdmedel, informations- och kommunikationsteknik (IKT) och andra resurser och tjänster bättre tillgängliga, i syfte att ge personer med funktionsnedsättning förutsättningar att fullt ut delta i samhället, är ett av de centrala målen i EU:s handikappstrategi 2010–2020. EU:s strukturfonder (i synnerhet Europeiska regionala utvecklingsfonden) är viktiga instrument som kan användas för att förbättra tillgängligheten i den anlagda miljön. I förordningen om gemensamma bestämmelser för de europeiska struktur- och investeringsfonderna för programperioden 2014–2020¹ åläggs medlemsstaterna och kommissionen att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra varje form av diskriminering på grund av funktionsnedsättning i samband med förberedelser inför och genomförande av program, och att beakta tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning vid förberedelserna inför och genomförandet av program. Förvaltningsmyndigheterna måste säkerställa att alla produkter, varor, tjänster och infrastrukturer som erbjuds allmänheten och som samfinansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna, särskilt på områdena för fysisk miljö, transport och IKT, är tillgängliga för samtliga invånare, även personer med funktionsnedsättning, enligt tillämplig rätt, och därmed bidra till en miljö utan hinder för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Det är viktigt att notera att Spanien ratificerade konventionen och dess fakultativa protokoll 2007. Som konventionsstat är Spanien skyldigt att värna alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt genom att vidta ”ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IT) och -system samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden” (i enlighet med artikel 9 i konventionen).

FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning antog den 11 april 2014 den allmänna kommentaren nr 2² i syfte att skapa större klarhet kring ovan nämnda artikel 9. Enligt kommentaren är konventionsstaterna förbundna att säkerställa rätten till tillgång för personer med funktionsnedsättning genom strikt genomförande av tillgänglighetsnormerna. Hinder för tillgång till befintliga objekt, anläggningar, varor och tjänster som riktar sig till eller är öppna för allmänheten ska gradvis undanröjas på ett systematiskt sätt och framför allt under kontinuerlig övervakning. Målet ska vara att uppnå full tillgänglighet. Det framgår tydligt att det finns ett behov av att anta lagstiftning och övervaka genomförandet av denna

¹ Förordning (EU) nr 1303/2013, EUT L 347, 20.12.2013, s. 320.

² HYPERLINK

"http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en"
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en

lagstiftning. I kommentaren fastslås nämligen att konventionsstaterna är skyldiga att anta, offentliggöra och övervaka nationella normer för tillgänglighet. Om ingen relevant lagstiftning finns är det första steget att anta en lämplig rättslig ram. Konventionsstaterna bör enligt kommentaren genomföra en grundlig översyn av lagarna om tillgänglighet för att fastställa, övervaka och åtgärda luckor i lagstiftningen och genomförandet.

Enligt det fakultativa protokollet till konventionen kan FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, när protokollet har ratificerats, ta emot och pröva framställningar från eller för enskilda individer eller grupper av individer som omfattas av jurisdiktionen i en stat som är part i protokollet, och som hävdar att de har fått sina rättigheter kränkta genom att denna stat har brutit mot bestämmelserna i konventionen. Ett villkor för att en sådan framställning ska prövas är att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts.

Järnvägstransporter

Följande rättsakter styr tillgängligheten till EU:s järnvägssystem:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer¹.
- Till och med den 31 december 2014: Kommissionens beslut 2008/164/EG om tekniska specifikationer för driftskompatibiliteten avseende funktionshinder i det transeuropeiska järnvägssystemet för konventionella tåg och det transeuropeiska järnvägssystemet för höghastighetståg².
- Från och med den 1 januari 2015: Kommissionens förordning (EU) nr 1300/2014 av den 18 november 2014 om tekniska specifikationer för driftskompatibilitet avseende tillgängligheten till Europeiska unionens järnvägssystem för personer med funktionsnedsättningar och personer med nedsatt rörlighet³.

Förordning (EG) nr 1371/2007 syftar till att säkerställa att personer med funktionsnedsättningar och nedsatt rörlighet har samma möjligheter att använda järnvägstransport på samma villkor som andra passagerare. Förordningen innehåller i detta syfte krav på att järnvägsföretag ska fastställa icke-diskriminerande regler för dessa passagerare, så att de har lika rätt till transport och inte kan förvägras att boka eller köpa biljetter, såvida detta inte är berättigat enligt reglerna för befordran exempelvis av säkerhetsskäl eller på grund av vagnarnas utformning (artikel 19). Enligt artiklarna 22 och 23 i förordningen ska stationsförvaltare vid bemannade stationer och järnvägsföretag kostnadsfritt hjälpa passagerare med nedsatt rörlighet att gå ombord och stiga av tåget. I förordningen anges inte hur (ramper eller annat) denna hjälp ska ges.

Enligt artikel 2 i förordning (EG) nr 1371/2007 får medlemsstaterna undanta vissa tjänster från fullständig tillämpning av förordningen. Spanien har beviljat undantag för stads- och förortstrafik samt regionaltrafik från artiklarna 10, 21–24 och 27. I artiklarna 21–24 hänvisas särskilt till tillgänglighet till järnvägstjänster, assistans på järnvägsstationer och ombord på

¹ EUT L 315, 3.12.2007, s. 14.

² EUT L 64, 7.3.2008, s. 72.

³ EUT L 356, 12.12.2014, s. 110.

tåg, liksom till villkoren för när assistans erbjuds. Det innebär att järnvägsföretag i Spanien för närvarande inte behöver tillämpa förordningen på dessa tjänster. Undantagen för artiklarna 21–24 och 27 har begärts för fem år och får förnyas två gånger. Kommissionen kommer att lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om situationen när det gäller undantagen i EU:s medlemsstater i början av 2015. Artiklarna i förordning (EG) nr 1371/2007 rörande transport av personer med funktionsnedsättningar och nedsatt rörlighet gäller emellertid för inrikestrafik (fjärrtrafik) i Spanien. Det framgår inte tydligt av de handlingar som framställaren lämnat att det förekommit problem rörande tillhandahållande av assistans enligt förordning (EG) nr 1371/2007 i samband med denna trafik.

Enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1371/2007 måste järnvägsföretag fastställa tjänstekvalitetsnormer, bland annat för assistans, och varje år offentliggöra en rapport om kvaliteten på sina tjänster. Det spanska järnvägsföretaget Renfe har offentliggjort årsrapporter för åren 2011, 2012 och 2013 på Europeiska järnvägsbyråns webbplats¹. Enligt den tillhandahållna informationen om den tillgängliga järnvägstransporten tillhandahölls 2013 permanent assistans vid 68 stationer inom järnvägsnätet och specifik assistans vid 58 stationer.

I de tekniska specifikationerna för driftskompatibilitet rörande personer med nedsatt rörlighet fastställs tekniska standarder för tillgängliga tåg och stationer i syfte att förbättra tillgången till järnvägstransporter för personer med funktionsnedsättningar och personer med nedsatt rörlighet. De gäller vid förnyelse eller renovering av infrastruktur och rullande materiel sedan kommissionens beslut 2008/64/EG trädde i kraft den 1 juli 2008. Den reviderade versionen av de tekniska specifikationerna för driftskompatibilitet rörande personer med nedsatt rörlighet – kommissionens förordning (EU) nr 1300/2014 – som träder i kraft den 1 januari 2015, kommer att gälla för EU:s hela järnvägsnät. Beslutet från 2008 gäller endast för TEN-T-nätet, som inte innefattar linjen Irún–Brinkola som framställaren hänvisar till. Det finns i vilket fall som helst inget krav på systematisk installation av plattformslifytar för passagerare med rullstol på alla stationer.

Avslutningsvis offentliggjorde Renfe, det dominerande järnvägsföretaget i Spanien, en ”allmän plan för tillgänglighet” 2010. Planen innefattar bland annat inköp av nya tåg och anpassning av befintligt rullande materiel, särskilt förorts- eller pendeltåg. Det skulle innefatta linjer som Irún–Brinkola. Renfe har även en tjänst som kallas ”Atendo”, en gratis tjänst som erbjuder assistans till bland annat passagerare med funktionsnedsättningar och personer med nedsatt rörlighet.

Slutsats

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Spanien och EU är parter i, krävs att dessa personer ska få tillgång till transporter på samma villkor som andra och att hinder och barriärer mot tillgänglighet ska undanröjas. Fullgörandet av dessa skyldigheter granskas av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, på grundval av de regelbundna rapporter som inges av konventionsstaterna i enlighet med artikel 35 i konventionen. Granskningen sker genom interaktiva dialoger med konventionsstaterna på grundval av deras inledande rapporter. Fram

¹ HYPERLINK "https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx"
https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx

till september 2014 innehåller alla slutsatser från kommittén om dessa rapporter rekommendationer om tillgänglighet, och Spanien var inget undantag¹.

På transportområdet finns regler som gäller för hela EU och som tar hänsyn till behoven hos personer med funktionsnedsättning, nämligen vid passagerartransport. Genomförandet av dessa hör till medlemsstaternas behörighet, i detta fall Spanien. Eventuella frågor som rör bristande efterlevnad av unionsrätten eller nationell rätt behöver föras upp på nationell nivå. När inhemska rättsmedel har uttömts i Spanien kan ett klagomål lämnas till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning i enlighet med det fakultativa protokollet till konventionen.

När det gäller tillämpningen av förordning (EG) nr 1371/2007 om järnvägspassagerares rättigheter och skyldigheter har Spanien undantagit vissa inhemska järnvägstransporttjänster (stads- och förortstrafik samt regionaltrafik) från vissa artiklar, särskilt de som rör transport av passagerare med funktionsnedsättningar eller nedsatt rörlighet. Enligt en fallstudie om Spanien som har genomförts inom ramen för en undersökning om tillämpningen av förordning (EG) nr 1371/2007 i EU:s medlemsstater², förefaller det emellertid inte finnas några större problem med tillämpningen av denna förordning i Spanien, särskilt vad gäller kravet i form av assistans till passagerare med nedsatt rörlighet. I studien noteras att nationell rätt eller den största nationella järnvägsoperatörens kundpolicy i många fall är generösare mot passagerare än vad som krävs i förordningen. Framställningen saknar tydlig och exakt information som skulle göra det möjligt för kommissionen att inleda en utredning om situationen i Spanien. Klagomål från passagerare bör därför först riktas till järnvägsoperatören och/eller till det behöriga nationella tillsynsorganet³. Ytterligare en fallstudie om den allmänna tillämpningen av förordning (EG) nr 1371/2007 i Spanien skulle emellertid kunna ingå i en framtida undersökning om tillämpningen av förordningen.

¹ Läget när det gäller rapporterna om Spanien inom ramen för konventionen går att följa på följande sida: [HYPERLINK](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN)

["http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN"](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN)
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN;

Kommitténs slutsatser från 2011 om Spaniens inledande rapport finns på följande sida: [HYPERLINK](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en)

["http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en"](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en)

² <http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/studies/doc/2012-07-evaluation-regulation-1371-2007.pdf>

³ http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/rail/doc/2007_1371_national_enforcement_bodies.pdf